

Tervezés ergonómiai szempontok alapján

BÚTOROK MÉRETEZÉSE

1. RÉSZ

Szurok Anikó
lakberendező

Legyen az otthonunk, a munkahelyünk, egy üzlethelyiség, óvoda, iskola vagy műhely, a bútorok természetes módon mindenütt körülvesznek bennünket. Ha mindezek megfelelő méretben illeszkednek igényeinkhez, akkor természetesen mozgunk közöttük, könnyedén éljük a mindennapjainkat.

Ám, ha a bútordarabok nem a felhasználónak megfelelően vannak megtervezve, akkor azon túl, hogy napi bosszúságot okoznak, egyéb problémák is felmerülhetnek. Pé-

dául, ha kényelmetlen testtartásra kényszerít bennünket, gyorsan elfáradunk, fájdalmaink is lehetnek. Ha nincs elég hely a munkánk elvégzéséhez, a szükséges mozgástarto-

mányok nem tudnak érvényesülni. Ha nincsenek átgondolva a bútor kapcsán használt tárgyak méretei, akkor nem lesz hasznos, nem lesz megfelelő a helykihasználás.

Ezért az alapos, felelősségteljes tervező munka elengedhetetlen.

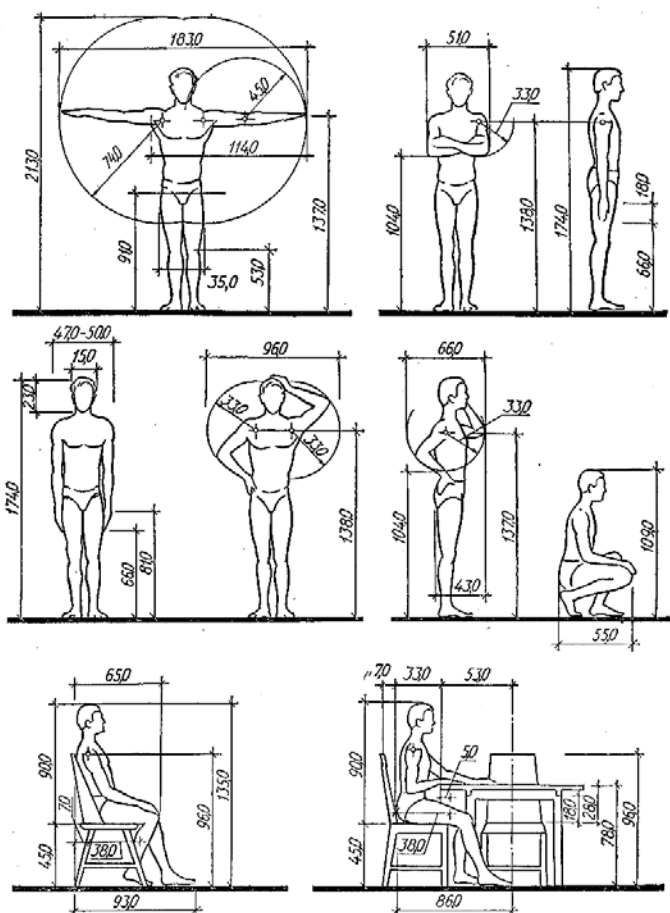
„Homom mensura”, vagyis „Az ember a mérték” – mondta az ókori görög filozófus, Prótagorasz. A tervezés egyik alapkövetelménye szerint az ember alkotta környezetet a felhasználó igényeihez kell igazítani. Ezeket az elvárásokat kell felruházni az anyag-, a technológiai és az ergonómiai ismeretekkel.

Az antropometria tudományág foglalkozik az emberi méretekkel és a mérések összevetésével, mely az egyes testrészek méretein túl, az azok által leírt mozgások helyigényét is kutatja. Ezek a méretek komoly segítséget nyújtanak a szakembereknek. Az antropometria mérési adatait használja fel az „ésszerű erő kifejtés tudománya”, az ergonómia. Ez az a tudománycsoport, amely az emberi adottságoknak megfelelő munkaeszközök, tárgyak, munkakörnyezet kialakításával kapcsolatos ismereteket tárja fel azért, hogy az ember a teljesítőképességét a legmagasabb fokon kifejthesse, továbbá az ember kényelmét, biztonságát, egészségének megőrzését biztosítsa.

Vegyük sorra a különböző helyiségeket, és nézzük meg, hogy ott milyen alap berendezési tárgyra számíthatunk! Első lépésként meg kell határozni a tervezendő bútor funkcióját. Ebből következtethetünk a felhasználó funkcionális testhelyzetére, valamint arra, hogy az adott bútorelemmel kapcsolatban milyen méretekre van szükségünk.

ELŐSZOBA

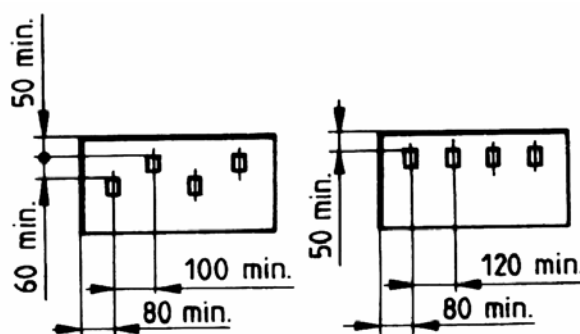
E helyiség alakja, mérete és tagoltsága sokszor nem könnyíti meg a szükséges bútorok elhelyezését. Mindenképpen elvárás egy előszobabútor, ahová az éppen használatban lévő cipőket, kabátokat,

Az emberi test szükséges helyigénye

esernyőket, táskákat letehetjük. Meghatározó adatok: egy hosszú kabát 125–145 cm hosszú, egy vállfa szélessége 45 cm. Ha kabátakasztókat tervezünk, célszerű legalább 4–5 akasztási lehetőséggel számolni. A ruhangok egymástól min. 10 cm-re, a határoló elemektől min. 8 cm-re legyenek. Gondoljunk a sapkák – pl. a baseball sapka minimális helyigénye 20 cm –, kalapok, esernyők elhelyezésére is.

Ideális, ha van hely egy gardrób-szekrénynek, melynek tervezésénél a kabátok, vállfák helyigényét kell figyelembe venni. A bútor nyitását (nyíló vagy toloajtó, ajtó méret, nyitási irány) a helyiség adottsága és a praktikusság határozza meg. A cipőtárolásra többféle megoldást is találhatunk: lehet hagyományos komód, fiókos vagy akár döntött polcos rendszerű. A vízszintes helyzetű tárolóhelyek mélysége 32 cm,

A ruhangok előírt távolsága

Megoldások előszobabútorra

hasznos belmagassága felnőttcipők, szandálok esetében 15 cm, csizmáknál 40 cm legyen. A lábbelik ferde helyzetű tárolása esetén a méreteket a tárolópolc (rúd, rekesz stb.) dőlésszögének figyelembevételével kell meghatározni. A bútor szélességének meghatározásánál egy pár lábbeli helyigényével, azaz 25 cm-rel számoljunk.

Célszerű egy leülő alkalmatosság, ahol kényelmesen felhúzzhatjuk a cipőnket. Ennek ülőmagassága 45 cm legyen. Egy kis komód vagy egy lerakópolc is praktikus a kulcsoknak, telefonoknak, leveleknek, utóbbi mélységét min. 25 cm-re, magasságát 75 cm-re tervezzük.

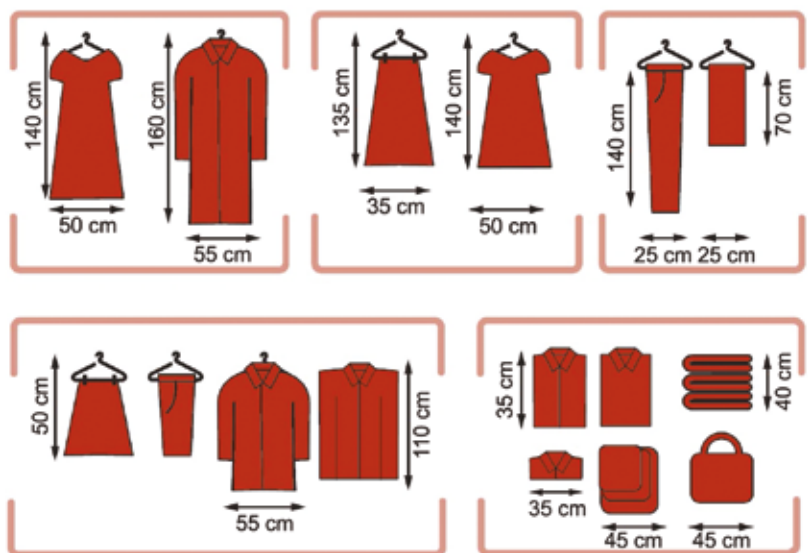
GARDRÓB

A tökéletes egyedi gardrób szekrény az igényekhez és az adott helyhez igazodik. A hangsúlyt nem a külső megjelenésre, sokkal inkább a belső tartalom rendeltetésszerű csoportosítására, a legcélszerűbb felosztásra, és a térigény megállapítására helyezzük. Persze lehet a boltban készen kapható társaihoz

méretben igazodni, de akkor nem garantált a teljes elégedettség a megrendelő részéről.

Figyelembe kell venni például, hogy ez lesz-e a család egyetlen nagyobb tárolóhelye. Ha igen, akkor a ruhaneműkön kívül az ágyneműnek, a törölközőknek, de lehet, hogy még a vasalódeszkának is helyet kell biztosítani. Tudnunk kell, hogy hány személy és kik használják a bútort. Más a gyerekruhák, és más a felnőtt

pólók mérete. Meg kell határozni az akasztós, a fiókos és a polcos részek optimális arányát. Nem praktikus, ha az akasztórúd 1 m-nél szélesebb, tehát, ha nagyobb az igény, akkor egymás fölé két akasztós részt kell terveznünk. A felső a ritkán használt ruhaneműknek, az alsó a gyakran használtaknak ad helyet. A felső akasztós rész lehet liftes, vagyis kifelé lehajtható. Ez kényelmes megoldás, de költségesebb, és

A ruhák helyigénye

Gardrószelekrény-variációk

valamelyest csökkenti a rúd hasznos szélességét is. Ezt kiküszöbölhetjük fellépő vagy ruhaleakasztó használatával. Ha igény van rá, akkor az akasztós részben nyakkendőtartóval, övtartóval is kalkulálnunk kell. Egy hajtogatott ing szélessége általában 25–28 cm, a polc hasznos belmagassága kb. 30 cm legyen, amikor ingek és pulóverek kerülnek rá. Az összehajtott kabátok vagy sídzsékek magasabb polcot igényelnek. A polcos rész se legyen szélesebb 1 m-nél. A fiók optimális szélessége 60 cm (külméretű), a 40–50 cm-es fiókok nem használhatók ki ideálisan, a szélesebbekben egymásra dőlnek a holmik. Ha mégis nagyobb fiók szélességre van igény, akkor érdemes belső elválasztókat tervezni. Az optimális fiók magasság 20 cm (külméret) körüli. Praktikus, ha a fiókok oldalfa és hátfala a lehető legmagasabb, mert akkor nem esnek ki belőle pl. a zoknik, fehérneműk. A fiókok helyének meghatározásánál figyelniük kell a tolóajtókra is; az ajtó ne akadályozza a fiók kihúzását. Ezek természetesen csak irányzá-

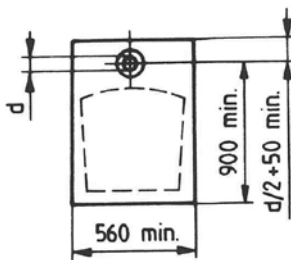
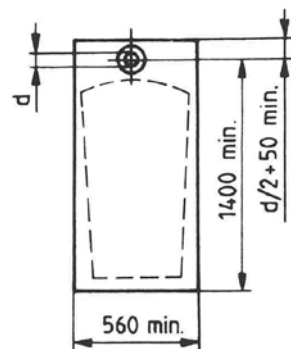
mok, az adottságok és az elvárások módosíthatják.

A gardrószelekrénnyel érdemes kihasználni a lakás teljes belmagasságát. A régi lakások 3,5 m-es magasságához igazodva természetesen a felső rész már külön egységként kezelendő, de akár ez is lehet tolóajtós. A maximális

ajtómagasságot, amit egyben el lehet készíteni, a felhasznált anyag táblamérete határozza meg.

Ha az ajtók kivetőpánttal nyílnak, akkor meg kell vizsgálni, hogy van-e elég hely a teljes nyitáshoz, valamint ezen felül még az azt használó személynek is kényelmesen oda kell férnie, amihez még min. 60 cm-re van szükség.

A tolóajtós megoldás esetén ne felejtjük el a gardrób ideális, 60 cm-es mélységéhez hozzászámolni a vasalat mélységét. ■

Az akasztós ruhásszelekrény minimális belméretei

Forrás:

Horváth Péter György:
Antropometria szerepe a bútortervezésben, 2006.

Magyar Szabványügyi Hivatal:
Szelekrények funkcionális méretei
MSZ 8420-1988

Ezeremster 2014/10.

Képek forrása: www.isain.be,

<http://haammss.com>;

www.topiwall.com

www.kbk-butor.hu;

www.beyondstorage.co.nz,

www.panghybau.hu,

pinterest.com